

19/ע

טוראי

פסק דיןכללי

1. המערער, טוראי [REDACTED], הורשע על פי הודאתו בעבירות של שימוש בסם מסוכן, לפי סעיפים 7(א) ו-7(ג) לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 ובנהיגה בשכרות, לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה, התשכ"א-1961, על כך שהשתמש בסם מסוכן מסוג קנביס בשלוש הזדמנויות, ב-25, 27 ו-28 במאי 2019. לאחר השימוש האחרון נהג המערער ברכבו כשהוא נתון תחת השפעת סם מסוכן, בריכוז שאינו נופל מ-145 נ"ג/מ"ל.
2. הצדדים הציגו לבית הדין קמא הסדר טיעון שבמסגרתו הודה המערער בכתב האישום. כן הוסכם, כי הצדדים יעתרו במשותף להשתתף קנס בסך 1,500 ש"ח ומאסר מותנה. עוד הוסכם כי יוטל על המערער עונש של פסילת רישיון הנהיגה, אך הצדדים, כל אחד על פי שיטתו, יטענו באופן פתוח ביחס למידת הפסילה הראויה.
3. בית הדין קמא אישר את הסדר הטיעון שהובא לפתחו והשית על המערער שישה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, לבל יעבור המערער עבירה מסוג פשע לפי פקודת הסמים המסוכנים, שלושה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, לבל יעבור המערער עבירה מסוג עוון לפי פקודת הסמים המסוכנים, וקנס בסך 1,500 ש"ח. כן הושת על המערער עונש של פסילת רישיון נהיגה בפועל למשך 28 חודשים.
4. המערער לא השלים עם חומרת עונש הפסילה ומכאן הערעור שלפנינו.

המסכת הראייתית

5. המערער, [REDACTED], התנדב לשירות צבאי, שאותו החל ביום 4.12.2018. עוד קודם לכן, ביצע שירות לאומי במסגרת [REDACTED] במשך שישה חודשים. תחילה שירת המערער כלוחם, אך בהמשך שונה שיבוצו לתפקיד כללי וזאת עד לפיטוריו מהשירות הצבאי ביום 15.7.2019, לאחר שהותאם לו פרופיל רפואי בלתי כשיר.
6. ביום 25.5.2019 הזעיק המערער את שוטרי משטרת ישראל על מנת שייסעו לו לחלץ את רכבו. בהגיעם למקום ערכו השוטרים חיפוש ברכב ומצאו בו חומר שנחשד כסם מסוכן. משכך, נעצר המערער על ידי השוטרים, בחשד כי החזיק סמים ברכבו. במהלך המעצר איים על השוטרים ועלב בהם. בדיקת החומר

19/ע

טוראי

שנתפס העלתה כי אין מדובר בסם מסוכן, והמערער שוחרר עוד באותו היום לביתו, תוך שנמסר לו כי חל עליו איסור לנהוג ברכבו, מבלי שרישיונו נלקח ממנו.

7. ביום 2019 נחקר המערער במצ"ח, הודה במיוחס לו בכתב האישום ומסר כי עשה שימוש בקנבים משום ש"סגר הרבה" ורצה "ליהנות קצת". עוד נמסר, כי המערער היה מודע לכך שהוא עתיד לנהוג לאחר צריכת הסם. רישיונו של המערער לא ניטל ממנו בתום חקירתו. עם הגשת כתב האישום הורה בית הדין קמא על פסילת רישיונו של המערער עד לתום ההליכים. בתום הדין, משהמערער נרג ברכב לבית הדין, הותר לו לנהוג חזרה לביתו.

8. לחובתו של המערער שלוש עבירות תעבורה קודמות. שתיים מהן בשל נהיגה במהירות העולה על המותר ב- 41 עד 50 קמ"ש. העבירה הנוספת עניינה נסיעה ללא חגורת בטיחות. עוד לחובתו של המערער הרשעה בעבירה שעניינה פציעה, שעליה נידון בבית הדין הצבאי (תיק דרום (מחוזי) **התובע הצבאי נ' טוראי** (2019)).

9. מטעם ההגנה הוגשה תעודת שחרור מצה"ל, שממנה עולה כי המערער "התגייס במטרה להיות לוחם, כדי להיות חלק מהעם והמסורת" וכי הוא "תפקד בצורה טובה, השתדל והתאמץ להתחבר ולבצע את המוטל עליו". כן הוגש מסמך המפרט על אודות מצבו הנפשי של אביו.

10. בדברו האחרון, ביקש המערער את התחשבות בית הדין במצבו המשפחתי והכלכלי, תוך שהסביר כי כבן הבכור עליו לסייע בפרנסת המשפחה וכי רישיון הנהיגה נחוץ לו לשם כך.

עיקרי גזר דינו של בית הדין קמא

11. בית הדין עמד על הערכים המוגנים שנפגעו כתוצאה ממעשי המערער ובהם הפגיעה בכושרו, בחוסנו ובמוכנותו של הצבא, בעטיו של השימוש בסם, לצד הפגיעה בשלום הציבור ובביטחון, בשל הנהיגה בשכרות. אשר לנסיבות ביצוע העבירה נקבע כי התנהגותו של המערער, אשר שב להשתמש בסם מסוכן לאחר שנעצר על ידי משטרת ישראל, כמו-גם נהיגתו לאחר שהוזהר לבל יעשה כן, מלמדת "על נטילת סיכון מודע תוך הפגנת זלזול בוטה בערך של קדושת חיי אדם". בהתאם נקבע, כי בנסיבות העניין נפגעו הערכים המוגנים באורח משמעותי. בית הדין קמא ציין, בנוגע למדיניות הענישה הנוהגת, כי בגין השימוש בסם יש להשית עונש שנע בין "עונש מאסר קצר, לעתים בדרך של עבודה צבאית"

19/ע

טוראי

לצד מאסר מותנה, קנס ופסילת רישיון. עוד בואר, כי "רכיבי הענישה שהוסכבו הינם מתונים ביותר בנסיבות העניין".

12. בית הדין הוסיף וקבע כי במקרה דנן, ניבט נופך חומרה מכך ששכרותו של המערער נעוצה בשימוש בסמים, המהווה אף עבירה עצמאית, במובחן מנהיגות תחת השפעת אלכוהול. לאחר שסקר את הפסיקה הנוגעת לעונש הפסילה המזערית, למשך שנתיים, הקבוע בצד העבירה של נהיגה בשכרות (סעיף 39א לפקודת התעבורה), ועמד על היחס שבינו לבין קביעת הסף התחתון של מתחם העונש החולם, נקבע כי מתחם רכיב פסילת הרישיון בפועל יעמוד על 24 עד 36 חודשים.
13. בבואו לגזור את העונש בתוככי המתחם, התחשב בית הדין קמא, לחובתו של המערער, בעברו הפלילי והתעבורתי. מנגד, לכף הזכות, נשקלו התנדבותו של המערער לשירות צבאי ואף תרומתו במסגרת השירות הלאומי. כן התחשב בית הדין בחוות הדעת החיובית של מפקדיו, בהודאתו של המערער ובנטילת האחריות בהזדמנות הראשונה, בהבעת חרטה, ובנסיבותיו האישיות והמשפחתיות.
14. בית הדין קמא קיבל את הסדר הטיעון בנוגע לרכיבי העונש המוסכמים. עוד נקבע כי אין בנסיבות שמנתה ההגנה כדי להצדיק חריגה מעונש פסילת המינימום כאמור, והשית על המערער 28 חודשי פסילת רישיון נהיגה בפועל.

ערעור ההגנה

15. ארבעה ראשים לטענות ההגנה כנגד חומרת עונש הפסילה שהושת על המערער שבשלם מוצדק היה לסטות מעונש הפסילה המזערי הקבוע בפקודת התעבורה הראשון, עניינו בהתנהלות "הנפסדת והרשלנית" של רשויות האכיפה, אשר כנטען, לא מנעו את ביצוע העבירה על ידי המערער. נטען, כי לאחר שביוני 2019 מצאו שוטרי משטרת ישראל ברכבו של המערער חומר שנחשד כסכ מסוכן, היו הם מחויבים להתלות את רישיונו. משלא עשו כן, והסתפקו בחזרת בלבד לבל ינהג, תרמו להכשלת המערער בביצוע העבירה. גם בהמשך, ביוני 2019, לאחר חקירתו במצ"ח, לא הותלה רישיונו על אתר. נטען כי בכך, כמו גם בעובדה שבית הדין התיר לו לנהוג ברכבו ביום 2019 יש כדי ללמד על מסוכנות פחותה של המערער ולכך צריך שתהיה השלכה על עונשו. נטען, כי שגר בית הדין קמא משלא נדרש לעניין זה בעת גזירת דינו של המערער.
16. ראש הטיעון השני עניינו בהשפעת התמורות שחלו בשירותו הצבאי של המערער נטען, כי המערער התנדב לשירות צבאי מתוך מוטיבציה מרובה לתרום בתפקיד משמעותי כלוחם. דא עקא, שבשל התגרות נמשכת בו על ידי חיין

19/ע

טוראי עומר

אחר, לא עמדו לו כוחותיו והמערער חלם בחברו ופצע אותו. בעקבות כך הועמד לדין לפני בית הדין הצבאי ולאחר שהורשע ונגזר דינו, שונה שיבוצו. נטען, כי שיבוצו כעובד כללי הביא להידרדרות במצבו הנפשי, עד לפיטוריו על רקע מצבו הנפשי. הסניגור טען לקיומו של חוט מקשר בין נשירת המערער מתפקיד לוחם וקורותיו בשירות הצבאי למשבר הנפשי שפקד אותו, ובהתאמה אף לבחירתו לנהוג בשכרות.

17. הטיעון השלישי גורס כי שגה בית הדין קמא משלא נתן את המשקל הראוי להודאתו של המערער, לחרטתו, ולחיסכון בזמן שיפוטי יקר. נטען, כי המערער ויתר על טענות ראייתיות כבדות משקל, ביניהן העובדה כי הודה במסגרת חקירה שהתנהלה בעברית, שאינה שפת אמו, בסמוך לאחר שעשה שימוש בסם, וכי הודאה זו – בהיעדר בדיקת מעבדה – היא המבססת, לבדה, את העבירה שעניינה נהיגה בשכרות. ההגנה הפנתה לפסקי דין שבהם הושתו, לאחר כיבוד הסדר טיעון, עונשי פסילה לתקופות קצרות באופן משמעותי מזו שהושתה במקרה זה נוכח ויתור נאשמים על טענות ראייתיות.

18. עוד נטען, כי בית הדין לא נתן את המשקל הנכון לנסיבותיו האישיות של המערער אשר מצדיקות כשלעצמן ואף משיקולים של חסד וחמלה, הקלה משמעותית ברכיב הפסילה. זאת, על מנת לאפשר למערער להתפרנס ולסייע למשפחתו הנתונה במצוקה כלכלית.

תשובת התביעה

19. התביעה סמכה ידיה על גזר דינה של הערכאה קמא ועתרה לבל נתערב בו. לטענתה, עברו של המערער מכביד ומצביע על כך שהוא לא הורתע מענישה קודמת שהושתה עליו. יתר על כן, הוטעם, כי נסיבות ביצוע העבירה במקרה זה, ובמיוחד העובדה כי המערער הוסיף להשתמש בסם לאחר שנעצר על ידי משטרת ישראל ואף בחר לנהוג ברכב, חרף אזהרה מפורשת לבל יעשה כן, היא בבחינת התרסה כלפי רשויות החוק, שיש להלוס בענישה מתאימה.

20. הוסיפה התביעה וטענה כי המערער הוא אשר הביא בחתנהגותו לשינוי שיבוצו ולסנקציות שהושתו עליו ולפיכך, אין לו אלא להלין על עצמו. לפיכך, אין ללכת שבי אחר טענות ההגנה שלפיהן, כביכול, האשם בהקשר זה רובץ לפתחם של אחרים.

19/ע

טוראי

21. התביעה חלקה אף על הטענה שלפיה במקרה דנן קיימים קשיים ראויים משמעותיים ולפיכך טענה כי אין לגזור גזירה שווה מפסקי הדין שהציגה ההגנה לעיונו.

22. לבסוף נטען, כי בית הדין קמא שקל במכלול שיקוליו את נסיבותיו האישיות של המערער ומשפחתו והתחשב באלו בעת שקבע את עונשו. אשר על כן, אף אם עונש הפסילה אינו מקל, אין המדובר בסטייה ממידת העונש הראוי למערער, בנסיבות העניין, באופן המצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור.

דיון והכרעה

23. הסכנה הגלומה בנהיגה בשכרות ברורה היא, משום הסיכון המשמעותי הכרוך בנהיגה תחת השפעת סמים לחיי הנהג ולמשתמשי הדרך. הלכה היא כי: "הנהיגה בשכרות היא מן הרעות החולות שבכביש, שסכנתן בצדן ועלולות לגרום לאסונות, בחינת 'מכונת מוות נעה'..." (רע"פ 3638/12 וקנין נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 6.6.2012)).

24. סכנה זו היא שעמדה ברקע ההחמרה בעונש הקבועה בצידה של עבירת הנהיגה בשכרות. המחוקק גילה דעתו כי מאחר ש"תאונות דרכים שבחן היו מעורבים נהגים שתויים כבר תבעו קורבנות בנפש והמספר הולך וגדל ... המלחמה בנגע זה מחייבת את הכנסת לקבוע כללים מחמירים ביותר לביעורו לפני שיתפשט ויתרחב" (מתוך דברי החסבר להצעת חוק התעבורה (נהיגה בשכרות)(הוראת שעה), התשנ"ד-1994 (הצ"ח 2284, י"ח בתמוז התשנ"ד-1994)). בהתאם, נקבע בצידה של העבירה, פסילה מזערית למשך שנתיים ימים, כדלקמן:

"39א. פסילת מינימום בשל נהיגה בשכרות

הורשע אדם על עבירה כאמור בסעיף 3(3), דינו - בנוסף לכל עונש אחר - פסילה מקבל או מהחזיק רשיון נהיגה לתקופה שלא תפחת משנתיים...אולם רשאי בית המשפט, בנסיבות מיוחדות שיפרש בפסק הדין, להורות על פסילה לתקופה קצרה יותר."

25. בהתאם, ראו בתי המשפט להרים את תרומתם למניעת התופעה של נהיגה בשכרות. אשר על כן, נפסק כי יש להחמיר בענישה בעבירות שכאלו ובכך להרתיע נהגים המסכנים חיי אדם בכבישי הארץ (ראו: רע"פ 5034/18 סופיר נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 4.7.2018); רע"פ 3518/15 מלקמו נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 8.6.2015); ע"פ 74/15 רס"ב צביגופט נ' התובע הצבאי הראשי (2016)); ע"ת 82,84/15 רס"ל סמולקין נ' התובע הצבאי הראשי (2016); רע"פ 6443/12 לידסקי נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 9.9.2012); ע"ת 16/11 התובע הצבאי

19/ע

טוראק

הראשי נ' סגן מלסה (2011)). אשר לאפשרות הסטייה מעונש המינימום נקבע, כי זו שמורה למקרים חריגים וזאת, "לשם שמירה על המדיניות הציבורית ועל כוונת המחוקק. עונש המינימום נועד על מנת להרתיע כל נהג ונהג, גם אלו הנורמטיביים, ולשנות את התפיסה החברתית, לפיה ניתן לשתות ולנהוג (ההדגשה הוספה, רע"פ 8387/06 איילה נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 1.11.2006); וראו גם: ע/20/18 התובע הצבאי הראשי נ' סגן לוי (2019) והפסיקה המוזכרת שם).

26. בצד זאת בואר כי:

"הנסיבות המיוחדות שבהתקיימן מוסמך בית המשפט לקבוע עונש נמוך מעונש המינימום, אינן מצומצמות לנסיבות הקשורות אך בביצוע העבירה, והן יכולות להילמד אף מנסיבותיו של הנאשם או מטעמים אחרים" (ע"ת/8/18 התובע הצבאי הראשי נ' סמל סויה (2018); וראו גם: רע"פ 1878/16 אטרש נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 9.3.2016); ע"ת/7/19 התובע הצבאי הראשי נ' רס"ן מלקו (2019); ע"ת/6/19 התובע הצבאי הראשי נ' רס"ל עטיה (2019)).

27. מן הכלל אל הפרט. כפי קביעת הערכאה קמא חברו בעניינו של המערער נסיבות חומרה בלתי מבוטלות. כך, משההין המערער לשוב ולהשתמש בסמים אף לאחר שנחשד בהחזקת סם על ידי שוטרי משטרת ישראל; כך שעה שלא נמנע מנהיג ברכב אף שידע מבעוד מועד כי צפוי הוא לנהוג תחת השפעת סם מסוכן, לאחר צריכתו; כך, משהמערער לא שעה לחזרת השוטרים לבל ינהג ברכבו. בנסיבות העניין, לא ראינו לקבל את טענות ההגנה שלפיהן יש לייחס לרשויות האכיפה אשם תורם לביצוע העבירות על ידי המערער, משלא ניטל ממנו רישיון מלכתחילה על ידי משטרת ישראל, שכן ההגנה לא ביססה עילה להתליית הרישיון באותו מועד. יתר על כן, אף אם נצא מנקודת הנחה כי ראוי היה להורות על התליית הרישיון לאחר חקירתו של המערער במצ"ח – ואין לפנינו די ראיות לקבוע כך באופן וודאי – עדיין, לא סברנו כי ראוי היה, מטעם זה בלבד, להקל בדינו של המערער ומכל מקום – אין דין שיקולי התליה טרם משפט כדין שיקולי פסילת במסגרת קביעת העונש לאחר ההרשעה. יש לקבוע אפוא, כי אין בהתנהלות רשויות החקירה עילה להתערבותנו בעונשו של המערער.

28. זאת ועוד, ההגנה לא ביססה קשר סיבתי בין טענותיה לעניין השפעת השירות הצבאי של המערער על מצוקתו הנפשית וכן להשפעת מצוקה זו על ביצוע העבירות. נהפוך הוא. העובדות שעליהן הסכימו הצדדים מלמדות על כך שהמערער השתמש בקנביס מסיבות אחרות – "ליהנות קצת" – משום ש"סג"

19/ע

טורא

הרבה. לפיכך, טשטשנה זו של ההגנה לא נובעתה בראיות כנדרש. אין אלא לקבוע כי הטענה נטענה בעללנוא

29. אשר על כן, לא ראינו כי נמלה שגנה משבית הדין קמא העמיד את סכו התחתון של המתחם על עונש הפסילה חינוכית. קבוע כחוק. עם זאת, לפנינו משורת הדין, מותוך התחשבות בהודאתו של המערער בהזדמנות הראשונה, תוך נטילת אחריות למעשיו והבעת הרטה עליהם; מעוון התחשבות בהזדמנותו של המערער לשירות צבאי כלוחם והצינו העו לתרום תרומה של ממש הן בשירות הצבאי והן - עובר לכך - במסגרת השירות הלאומי; והן מטעמים של חסד והמלה על כי במו ידיו גרע המערער את חלומו להשלים שירות צבאי כלוחם ומתוך התחשבות בנסיבותיו האישיות המורכבות, לרבות בקשיים הממשיים שעמוס יאלץ להתמודד עם יציאתו לחייו האזרחית, תוך ניסיון לשקם את חייו ולהיווצאזרח תורם ומועיל למשפחתו ולחברה בכללותה, מצאנו לנכון להתערב בעונשו, ולהקל בעונש הפסילה (על הקלה לפנינו משורת הדין, ראו: ע/68/16 התובע הצבאי הראשי נ' טורי ורמלוב (2016); ע/78/13 טורי טורציינסקי נ' התובע הצבאי הראשי (2013); ע/72/12 טורי חוניאלת נ' התובע הצבאי הראשי (2012); ע/59/12 סמל ס.ל. נ' התובע הצבאי הראשי (2012)).

30. סוף דבר מתקבל ערעור ההגנה. אנו מורים כי עונש כסילת רישיון הנהיגה יופחת ויועמוד על 20 חודשים במועל, שמנינים החל מיום הפקדת הרישיון ביום 6.2019. אין שינוי ביתר רכיבי הענישה.

ניתן היום, באולול התשע"ט, בפני שופט [שם] בלשכה ויועבר למערער ולבאי כוח הצדדים על ידי מזכירות בית הדין.

שופט

שופטת

הנשיא

ינוסה זה כפוף לתיקוני צריכה ותיקון